

MANAGEMENT OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM IN THE CONDITIONS OF MODERNIZATION. EVALUATION SYSTEMS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-078-0-34>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ПОШУК СТАНДАРТІВ

Слободянюк О. М.

кандидат педагогічних наук,

докторант

Інститут вищої освіти НАПН України

м. Київ, Україна

Метою вищої освіти, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», є здобуття особою високого рівня наукових (творчих, мистецьких) професійних і загальних компетентностей, які необхідні для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань [1]. Державна політика в сфері освіти спрямована на удосконалення системи забезпечення її якості. Стандартами щодо забезпечення якості передбачені такі складові, як внутрішнє забезпечення якості, зовнішнє забезпечення якості, агенства забезпечення якості [2.].

Однією з ключових складових внутрішньої системи забезпечення якості у закладах вищої освіти є університетська система забезпечення академічної доброчесності. Вона імплементує (на інституційному рівні) загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності здобувачами вищої освіти, співробітниками університету, сприяє створенню середовища нульової терпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Обґрунтованою є необхідність створення моделі сталої системи забезпечення академічної доброчесності в українських закладах вищої освіти. Доцільним є вивчення та запозичення позитивного досвіду формування та розвитку культури академічної доброчесності визнаних світових лідерів освіти, зокрема США, Великої Британії.

В дослідженні ми виокремили, порівняли та систематизували ефективні практики запровадження політики та механізмів забезпечення академічної доброчесності.

З початком 2000-их рр. серед науковців актуалізоване питання інституалізації академічної доброчесності через розроблення моделі належних політик та процедур, а також їх оцінки. На думку І. Глендіннінг (I.Glendinning, Coventry University, UK): «... Важливими питаннями для дослідження є: чи застосовувались політики за призначенням, наскільки добре вони передавались та чи були вони ефективними як для стримування, так і для виявлення академічних порушень та студентського плагіату» [5, р. 28–29].

Для нашого дослідження важливими є результати проєктів, які ініціювала Австралійська рада з питань навчання та викладання (Australian Learning & Teaching Council, далі – ALTC) та над якими працювала міжнародна команда науковців: Проєкт стандартів академічної доброчесності (AISP): узгодження політики і практики в австралійських університетах (Academic integrity standards: Aligning policy and practice in Australian universities, 2010–2012), проєкта Імплементації та розширення зразкової політики академічної доброчесності та систем підтримки в секторі вищої освіти (Зразковий проєкт академічної доброчесності) (Embedding and extending exemplary academic integrity policy and support frameworks across the higher education sector (Exemplary Academic Integrity Project, 2012–2013).

Метою першого проєкту, AISP, є узгодження політики і практики академічної доброчесності в австралійських університетах. До складу міжнародної проєктної команди були долучені науковці з Австралії, США, Великої Британії, Канади, Нової Зеландії. Очолила проєкт Т. Бретег (T. Bretag). Проєкт реалізовано в чотири етапи: збір та аналіз даних політики академічної доброчесності, збір та аналіз даних про порушення академічної доброчесності, визначення належної навчальної практики, розробка та розповсюдження зразків та освітніх ресурсів.

Аналіз ефективних практик австралійських університетів (всього 39) дозволив відзначити п'ять елементів зразкової політики академічної доброчесності [3], а саме: доступ, підхід, відповідальність, підтримка, деталізація. Проаналізуємо запропоновані елементи.

1. Доступ (access): текст політики щодо академічної доброчесності легко знайти на офіційній сторінці університету, вона написана доступною мовою, ясно і коротко. Політика структурована (про що свідчать назви заголовків), може бути завантажена з веб-сайту, надано посилання на відповідні структурні та освітні ресурси.

2. Підхід (approach): чітке формулювання цілей політики та фундаментальних цінностей, послідовне підтвердження відданості цінностям та принципам академічної доброчесності в усіх аспектах її запровадження.

3. Відповідальність (responsibility): в політиці чітко прописані обов'язки всіх зацікавлених сторін, включаючи керівництво університету, викладачів та студентів.

4. Підтримка (support): політики академічної доброчесності передбачає узгоджену послідовну систему процедур запобігання, виявлення та перегляду її порушень, створення окремого структурного підрозділу, що відповідатиме за дотриманням порядку здійснення політики, запровадження додаткових освітніх послуг для студентів (освітні модулі, що сприятимуть обізнаності та розумінню норм, правил, цінностей та принципів політики) та професійного розвитку викладачів.

5. Деталізація (detail): процеси та процедури докладно описані та вказані очікувані результати, визначені фактори, що спричинили порушення. Запропонована класифікація порушень, їх характеристика та рівень впливу на подальший навчальний успіх та/або професійну кар'єру здобувачів вищої освіти; оприлюднена звітність щодо фіксації порушень, правила конфіденційності та процесу апеляції.

У висновках реалізованого проєкту відзначено, що, по-перше, мета політики забезпечення академічної доброчесності має полягати у напрацюванні спільних цінностей з усіма зацікавленими сторонами на основі послідовної відданості їм та, по-друге, жоден з елементів політики не має пріоритету над іншим [3].

Результати проєкту AISP сприяли подальшому дослідженню належних політик та процедур академічної доброчесності в міжнародному проєкті Імплементация та розширення зразкової політики академічної доброчесності та систем підтримки в секторі вищої освіти (далі – Проєкт зразкової політики академічної доброчесності). Цінним здобутком науковців, залучених до реалізації проєкту, є визначення Рамок для розробки зразкової політики академічної доброчесності (англ. Framework for enacting exemplary academic integrity policy) [4], якими передбачено:

1. Регулярний перегляд політики та процедур академічної доброчесності (англ. Regular review of academic integrity policy and process).

2. Наявність спільноти прихильників академічної доброчесності (англ. Academic integrity champions).

3. Навчання практик академічної доброчесності усіх учасників освітнього процесу (англ. Academic integrity education for all stakeholders).

4. Залученість студентів (англ. Student engagement).

5. Централізована система прийняття рішень (англ. Robust decision making systems).

6. Систематичні звіти (англ. Record keeping for evaluation).

Рамки для розробки зразкової політики академічної доброчесності (англ. Framework for enacting exemplary academic integrity policy) засвідчили:

– зміну парадигми: опорою має стати очікування від учасників освітнього процесу поведінки, що відповідає політиці, схваленої в закладі вищої освіти;

– прихильники академічної доброчесності ініціюють і очолюють зміни, співпрацюючи зі студентами в якості партнерів;

– в Проєкті запропоновано обов'язкові елементи політики і процедур дослідницької доброчесності [6, 7].

Таким чином, завдяки міжнародній співпраці представників наукової спільноти США, Великої Британії, Австралії, Нової Зеландії, їх послідовній узгодженій позиції, розроблено та запроваджено стандарти політики та процедур академічної доброчесності. Визначено, що для сталості результатів запровадженої політики, вона має: а) відповідати принципам доступності, освітнього підходу та зворотного зв'язку; б) дотримання політики контролює особа/структурний підрозділ; в) усі процедури детально прописані; г) усі учасники освітнього процесу розуміють необхідність та транслюють відданість принципам і цінностям академічної доброчесності.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 24.05.2021).

2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ «ІЦС», 2015. 32 с.

3. Bretag T., Mahmud S., Wallace M., Walker R., Green M., East J., James C., McGowan U., and Partridge L. Core elements of exemplary academic integrity policy in Australian higher education. *International Journal for Educational Integrity*, 2011. 7(2). P. 3–12.

4. Bretag T., Mahmud S. A Conceptual Framework for Implementing Exemplary Academic Integrity Policy in Australian Higher Education. In: Bretag T. (eds) *Handbook of Academic Integrity*. Singapore: Springer. 2016. URL: <http://surl.li/urhz> (дата звернення: 24.05.2021).

5. Glendinning I. Evaluation of Policies for Academic Integrity in Higher Education: An International Perspective. Unpublished PhD Thesis. Coventry: Coventry University. 2016. 226 p. URL: <http://surl.li/uqfv> (дата звернення: 24.05. 2021).

6. Mahmud S. & Bretag T. Postgraduate research students and academic integrity: ‘It’s about good research training’. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 2013). 35(4). P. 432–443.

7. Mahmud S. & Bretag T. Fostering integrity in postgraduate research: An evidence-based policy and support framework. Accountability in Research. URL: <http://surl.li/uqgf> (дата звернення: 24.05.2021).